

foreningen 2 foreldre

Deres ref
16/1792

Vår ref

Dato
1. 8.2016

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til "Forslag til lovendringer – fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd"

Regjeringens forslag - et lite skritt i riktig retning

Foreningen 2 Foreldre (F2F) mener at Regjeringens forslag til lovendringer i forhold til fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd er et skritt i riktig retning.

F2F støtter forslaget, men vi mener at Regjeringen med noen enkle grep kan få en langt mer effektiv lovgivning¹ i forhold til å likestille mødre og fedre som omsorgspersoner for sine felles barn. Dette er en uttalt politisk målsetting som det er tverrpolitisk enighet om. Synet er også forankret i FNs konvensjon om barnets rettigheter, art 7.1, 8.1, 9.3 og 18.1 og Den Europeiske menneskerettighetskonvensjonens art. 8.2. Nevnte konvensjoner er ratifisert av Norge og skal derfor tas hensyn til ved enhver lovendring.

På tide å rydde opp i begrepsbruken

Begrepsbruken innen barnelovområdet følger ikke med samfunnsutviklingen. Når folketrygdloven snakker om "foreldre som er alene om omsorgen for barnet" er dette gammeldags ordbruk tilpasset 50-tallets barnelover og praksis.

I folketrygdloven brukes også begrepet "den faktiske omsorgen", mens barneloven fokuserer på de juridiske rettigheter som følger av å ha barnets bosted. Ulik begrepsbruk i ulike lover innen samme område bidrar til å opprettholde misforståelser om reglene innen familieområdet.

¹ Det foreliggende forslaget står i fare for å kun å bli en marginal/symbolsk åpning for samværsforeldre til å beholde fedrekvoten, da forslaget som det nå foreligger ikke støtter hovedregelen om kvoter forbeholdt mødre og fedre.

foreningen 2 foreldre

I dag er både mødre og fedre omsorgspersoner for barna sine, også i de tilfeller hvor foreldrene ikke har juridisk lik posisjon overfor barna sine eller der hvor barnets samværstid med hver av foreldrene er skjevdelt.

På tide at barn og far får en selvstendig juridisk relasjon uavhengig av fars relasjon til mor

Kvoter i foreldrepermisjonen er forbeholdt mødre og fedre. Begrunnelsen for dette er at familien som helhet og barnet i særdeleshet tjener på at barnet får god tilknytning til begge sine foreldre fra tidlig barndom. Dette er også nedfelt i tidligere nevnte konvensjoner. Barnets gode og trygge tilknytning til begge foreldrene vil selvfølgelig også familien som helhet og barna i særdeleshet tjene på om familien skulle bli reorganisert gjennom et samlivsbrudd. I 2016 skal barn ha en selvstendig juridisk og praktisk relasjon til begge sine foreldre.

Foreldrenes kvoter i foreldrepermisjonen trenger vern – både i samliv og etter samlivsbrudd

Tydeliggjøring av avtalefrihet er vel og bra, men slik Regjeringens forslag er utformet ligger det fortsatt i bunnen at mor vil ha en vetorett i forhold til fedrekvoten om foreldrene ikke bor sammen (siden de fleste små barn har sitt juridiske bosted hos mor etter samlivsbrudd i barnets tidlige leveår, som påpekt i høringsnotatet).

Når mor og far bor sammen faller som hovedregel fedrekvoten bort om far ikke tar ut sin del av foreldrepermisjonen, nettopp for å reservere fedrekvoten for far og sikre god tilknytning mellom barn og far. F2F påpeker behovet for at fedrekvoten skal ha samme lovmessige vern, også om mor og far ikke bor sammen.

F2F ser ingen grunn til å ha forskjellig regelsett for foreldrekvoter i foreldrepermisjonen, begrunnet i foreldrenes samlivsstatus, slik som praksis er i dag og som foreslås videreført i Regjeringens høringsnotat. F2Fs viser også til FNs barnekonvensjons forbud mot å diskriminere barn ut fra foreldrenes sivile status, jfr barnekonvensjonens artikkel nr 2.

Fastsatte foreldrekvoter i foreldrepermisjonen skal ikke styres av samværsbrøk

Departementet foreslår at dersom foreldrene ikke kommer til enighet og det ikke foreligger noen avgjørelse om samvær fra domstolen, skal den med barnets registrerte bosted overta den andre forelderens kvote av permisjonen. Det foreslås også i høringsnotatet at helgesamvær ikke skal gi rett til foreldrepermisjon.

F2F forstår ikke tankegangen og rasjonalet bak disse forslagene.

F2Fs høringsuttalelse til "Forslag til lovendringer – fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd".

foreningen 2 foreldre

Fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepermisjonen er selvstendige rettigheter og plikter foreldrene har i forhold til sitt felles barn. Både når mor og far bor sammen og når foreldrene ikke bor sammen, bør fokus være på å finne gode og praktiske løsninger for gjennomføring av begge foreldres permisjonskvoter.

Barneloven uttrykker en klar intensjon om best mulig samlet foreldrekontakt i fall det skulle bli et samlivsbrudd. Tilsvarende målsettinger om best mulig samlet foreldrekontakt bør opprettholdes i forhold til foreldrepermisjonen.

Å åpne for at den ene forelderens skal kunne overta den andre forelderens permisjonskvote når foreldrene slutter å bo sammen, er klart konflikt drivende og kan i verste fall motivere til samlivsbrudd tidlig i barnets liv.

Tydelig og normativ lovgivning

En lov skal gi et klart svar på hva som gjelder eller er foretrukket løsning, ikke henviser til muligheten til å få en tredjepart til å bestemme.

Barneloven har mange eksempler på dette. Foreldreansvaret tildeles automatisk til foreldre som bor sammen². Det finnes også klare eksempler på det motsatte. For eksempel at barnets bosted er uavklart ved samlivsbrudd³. Dette er det største juridiske hullet i barneloven, og skaper mye uheldig posisjonering og unødvendig konflikt mellom foreldre.

Fedrekvoten, slik den er for kjernefamilien, har en absolutt og tydelig form. Enten bruker far den, eller så faller den bort. Hvorfor skal ikke det samme gjelde etter et samlivsbrudd?

Ved å åpne for overføring av permisjonskvoter mellom foreldrene i et spesifikt tilfelle, fremmer lovgiver ikke bare konflikt, men underminerer også legitimiteten for at den andre forelderens skal kunne ta ut sin permisjonskvote etter samlivsbrudd.

Dersom det skal åpnes for en overføring av foreldrekvoter bør det fremgå klart av loven at slik overføring skal være en snever unntaksbestemmelse, og at hovedregle er at foreldrekvotene i permisjonen behandles likt enten foreldrene bor sammen eller ikke.

Valgfrihet versus interessekonflikt

Når flere personer skal være sammen om å velge noe, oppstår et dilemma når disse ikke er enige. Da er det minst en person som ikke opplever valgfrihet, men må innrette seg etter en

² I følge SSBs statistikk har andelen fedre med foreldreansvar har økt fra 36% i 1996 til ca 85% i dag. Etter at felles foreldreansvar ble hovedregelen er spørsmålet om foreldreansvar sjelden satt på spissen i foreldretvister for norsk rett.

³ Ved samlivsbrudd starter bostedsspørsmålet i en konfliktsituasjon, noe som er en viktig forklaring på at 25% av sakene ikke løses ved mekling og at 40% av disse igjen havner i retten og 60% "avgjøres ved selvtakt".

F2Fs høringsuttalelse til "Forslag til lovendringer – fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd".

foreningen 2 foreldre

annen persons valg. For å løse slike situasjoner er det nyttig med forhåndsdefinerte regler ved uenighet. Dersom det er to likeverdige parter som er uenige, er et vanlig prinsipp at man blir ved status quo inntil begge er enige om en endring.

I likhet med valg av barnets bosted, er spørsmålet som drøftes i høringsnotatet om den ene forelderen skal gi fra seg rettigheter som skal overtas av den andre forelderen. Dette er en interessekonflikt. Det er derfor misvisende å omtale dette som et valg.

Status quo prinsippet er indikert i forbindelse med valg av bosted for barnet i ot.prp 56 (1996/97). Der heter det at barnet bør bo i sitt opprinnelige hjem inntil foreldrene har blitt enige om bostedsordning. Den samme tankegangen bør gjøre seg gjeldende dersom en av foreldrene ønsker en endring av foreldrepermisjonen. Dvs. at den permisjonsordningen foreldrene har blitt enige om beholdes inntil evt. ny enighet er oppnådd.

I følge høringsnotatet det er et marginalt antall mødre som i 2014 endret status til «aleneomsorg» i forbindelse med uttak av foreldrepenger. Problemstillingen berører få, det er derfor desto viktigere å videreføre den rettigheten barnet har til omsorg fra begge sine foreldre selv om foreldrenes samliv opphører.

Fødselspermisjon må tas ut før barnet er 3 år og tas oftest ut i barnets første leveår. Lovgiver har et sterkt ansvar for å sikre barnets rett til omsorg fra begge sine foreldre i den lovfestede permisjonstiden. Den forelder som motsetter seg at opprinnelig oppsatt permisjon skal gjelde må bære eventuelt prosessansvar.

Nok en økonomimotivert konfliktkilde

Dersom foreldrepengene står på spill, og det er en kobling mellom bosteds/samværsordning og foreldrepengene, kan det i seg selv være en ekstra motivasjon for den ene parten til å nekte barnet samvær med den andre. Dette er også et argument for at permisjonskvotene i foreldrepermisjonen som hovedregel bør være uberørt av et evt. samlivsbrudd.

Vi har tilsvarende situasjon mht overgangsstønader o.l. SSBs statistikk om bosted og samvær fra 2014 viser at halvparten av dem som har så mye samvær at ingen av foreldrene anses å "være alene med omsorgen" likevel ikke har delt bostedskompetansen. I stedet for maksimeres samværet til oppunder 40 %, som er grensen for å få status som "enslig forsørger" og tilgang til overføring av økonomiske stønader fra det offentlige.

Staten belønner i dag økonomisk den ene forelderen for å velge ulikeverdige løsninger. En statlig økonomisk belønning av ulikeverd bør snarest opphøre.

F2Fs høringsuttalelse til "Forslag til lovendringer – fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd".

foreningen 2 foreldre

F2Fs forslag til ny § 14-15 i folketrygdloven

§ 14-15 Uttak når foreldrene ikke bor sammen

Dersom foreldrene ikke bor sammen i stønadsperioden, vil foreldrenes kvote i uttak av foreldrepenger opprettholdes i henhold til hovedregel for mødre- og fedrekvoter i foreldrepermisjonen. Kun i tilfellet hvor en av foreldrene er ute av stand til å benytte foreldrepermisjonen innenfor permisjonsordningens tidshorisont, kan deler av permisjonen overdras til den andre forelder, og da basert på enighet mellom partene eller rettslig avgjørelse.

F2Fs forslag til lovtekst vil ta høyde for at barnet får omsorg fra sine foreldre i den lovfestede permisjonstiden selv om den andre forelder skulle være ute av stand til å følge opp. For eksempel ved institusjonsopphold, fengsel eller oppholde seg utenlands.

F2F ønsker velkommen en forbedring av dagens ordning og ber om at endring ivaretar barnets rett til omsorg fra begge sine foreldre og ikke minst at prosessansvaret plasseres hos den som ønsker unntak fra permisjonsordningens hovedregel.

Vennlig hilsen

Sølvi Leander
Nestleder og organisatorisk leder F2F

Rune Harald Rækken
Leder, F2F